Kahju sissenõudmine kuriteo toimepanijalt

Εσθονία

Kuidas nõuda kohtumenetluse (kriminaalmenetluse) käigus kuriteo toimepanijalt kahju sisse või nõuda temalt muud moodi hüvitamist/heastamist ning kellele tuleks selline nõue adresseerida?

Teil on õigus kriminaalmenetluse raames esitada süüdistatava vastu tsiviilhagi kahju hüvitamiseks. Uurimisasutus või prokuratuur selgitab kannatanule tsiviilhagi esitamise korda, tsiviilhagile esitatavaid põhilisi nõudeid, tsiviilhagi esitamise tähtaega ja selle möödalaskmise tagajärgi.

Millises kriminaalmenetluse etapis peaksin ma oma nõude esitama?

Tsiviilhagi on Teil õigus esitada hiljemalt 10 päeva jooksul pärast seda kui olete tutvunud kriminaaltoimikuga. Prokuratuurilt on võimalik taotleda selle tähtaja pikendamist. Kui prokuratuur peab võimalikuks kohaldada kokkuleppemenetlust, määrab prokuratuur mõistliku tähtaja tsiviilhagi taotluse esitamiseks. Tähtaja ületamise korral tsiviilhagi tagastatakse, kuid sel juhul võib taotleda kahju hüvitamist tsiviilkohtus.

Mida võin ma oma nõudes taotleda ja kuidas nõue vormistada (kas tuleb märkida kogusumma ja/või täpsustada konkreetne kahju, saamata jäänud tulud ja intressid)?

Tsiviilhagis võite esitada nõude, mille eesmärk on kriminaalmenetluse esemeks oleva teoga rikutud hüveolukorra taastamine või heastamine. Sellise nõude aluseks olevad faktilised asjaolud peavad kattuma olulises osas menetletava kuriteoga ja seda nõuet peab olema võimalik läbi vaadata ka tsiviilkohtumenetluses.

Tsiviilhagi esitatakse kirjalikus vormis ja selles märgitakse hageja ja kostja andmed, kannatanu selgelt väljendatud nõue, kannatanu nõude aluseks olevad faktilised asjaolud ning tõendid. Esitatud nõue peab olema täielik (sisaldama summaliselt kõiki kahju liike, mille hüvitamist kannatanu nõuab). Mittevaralise kahju hüvitamise hagis võib nõutava hüvitise summa jätta märkimata ja taotleda õiglast hüvitist kohtu äranägemisel.

Kohus võib anda tähtaja tsiviilhagis esinevate puuduste kõrvaldamiseks.

Kas selliste nõuete esitamiseks on olemas erivormid?

Tsiviilhagi vormi ei ole kehtestatud.

Millised tõendid pean ma oma nõude toetuseks esitama?

Tsiviilhagi juurde tuleb esitada tõendid, mis kinnitavad kannatanu nõude aluseks olevaid asjaolusid ja millele kannatanu soovib tugineda sõltumata prokuratuuri esitatavast tõendikogumist.

Kas mul tuleb nõude esitamise korral tasuda kohtu- või muud kulud?

Tsiviilhagi läbivaatamine kriminaalmenetluses on riigilõivuvaba, välja arvatud tsiviilhagi mittevaralise kahju hüvitamise nõudes, kui mittevaralise kahju hüvitamise nõue ei tulene kehavigastuse või muu terviserikke tekitamisest või toitja surma põhjustamisest.

Tsiviilhagi rahuldamata jätmise korral kannab tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse menetlemisest tingitud kulud kannatanu. Tsiviilhagi osalise rahuldamise korral jaotab kohus tsiviilhagi menetlemisest tingitud kulud kõiki asjaolusid arvestades kannatanu, süüdimõistetu ja tsiviilkostja vahel. Samuti võib kohus jätta kannatanul seoses tsiviilhagi menetlemisega tekkinud kulud osaliselt või täielikult tema enda kanda, kui kulude väljamõistmine vastaspoolelt oleks viimase suhtes äärmiselt ebaõiglane või ebamõistlik.

Tsiviilhagi läbi vaatamata jätmise korral õigeksmõistva kohtuotsuse tegemise või kriminaalmenetluse lõpetamise tõttu kannab tsiviilhagi menetlemisest tingitud kulud riik. Tsiviilhagi muudel põhjustel läbi vaatamata jätmise korral jaotab kohus tsiviilhagi menetlemisega tekkinud kulud kõiki asjaolusid arvestades kannatanu ja riigi vahel.

Kas mul on võimalik saada enne kohtumenetlust ja/või selle ajal õigusabi? Kas mul on võimalik saada õigusabi ka juhul, kui ma ei ela riigis, kus kohtumenetlus toimub?

Teile antakse riigi õigusabi, kui selleks on olemas riigi õigusabi seaduses sätestatud alused. Kui kohus leiab, et Teie olulised huvid võivad advokaadi abita jääda kaitseta, võib ta oma algatusel otsustada Teile riigi õigusabi andmise riigi õigusabi seaduses ettenähtud alustel ja korras.

Riigi õigusabi võib saada isik, kes oma majandusliku seisundi tõttu ei suuda õigusabi vajamise ajal tasuda asjatundliku õigusteenuse eest või suudab seda teha üksnes osaliselt või osamaksetena või kelle majanduslik seisund ei võimalda pärast õigusteenuse eest tasumist lihtsat toimetulekut.

Riigi õigusabi antakse isikule, kelle elukoht on õigusabi andmise avalduse esitamise ajal Eesti Vabariigis või mõnes muus Euroopa Liidu liikmesriigis või kes on Eesti Vabariigi või mõne muu Euroopa Liidu liikmesriigi kodanik. Muule isikule antakse õigusabi üksnes juhul, kui see tuleneb Eestile siduvast rahvusvahelisest kohustusest.

Seadus näeb ette alused, millal riigi õigusabi ei anta. Riigi õigusabi ei anta näiteks, kui taotleja on ise võimeline kaitsma oma õigusi, kui tal on võimalik kulud õigusteenusele kanda oma olemasoleva ja suuremate raskusteta müüdava vara arvel, samuti kui kulud õigusteenusele ei ületa eeldatavasti taotleja kahekordset keskmist ühe kuu sissetulekut, millest on maha arvatud maksud ja sundkindlustuse maksed ning seadusest tulenevate ülalpidamiskohustuste täitmiseks ettenähtud summa, samuti mõistlikud eluaseme- ja transpordikulud. Riigi õigusabi ei anta ka juhul, kui asjaoludest tulenevalt on taotleja võimalus oma õiguse kaitseks ilmselt vähene, seda taotletakse mittevaralise kahju hüvitamise nõude esitamiseks ja asja suhtes ei esine tungivat avalikku huvi või taotlejale asjast võimalik tulenev kasu on ebamõistlikult väike, võrreldes riigi eeldatavate kuludega õigusabile.

Riigi õigusabi andmine otsustatakse isiku taotluse alusel. Kui isik taotleb riigi õigusabi kriminaalmenetluses kannatanuna, otsustab temale riigi õigusabi osutamise asja menetlev kohus või kriminaalasja kohtueelses menetluses maakohus, kelle pädevuses oleks kriminaalasja menetleda.

Riigi õigusabi saamise taotlus esitatakse eesti keeles selleks kehtestatud vormil. Taotluse võib esitada ka inglise keeles, kui õigusabi taotleb füüsiline isik, kelle elukoht on mõnes muus Euroopa Liidu liikmesriigis või kes on mõne muu Euroopa Liidu liikmesriigi kodanik.

Riigi õigusabi saamise taotlusele lisab taotleja enda allkirjastatud nõuetekohase teatise oma majandusliku seisundi kohta ning võimaluse korral ka muud tõendid, mis seda seisundit iseloomustavad. Isik, kelle elukoht ei ole Eestis, lisab taotlusele elukohariigi pädeva asutuse teatise tema ja tema perekonnaliikmete kolme viimase aasta sissetuleku kohta. Kui teatist ei ole taotlejast sõltumatutel põhjustel võimalik esitada, võib riigi õigusabi andmise otsustada ilma teatiseta.

Millisel juhul võib kriminaalkohus minu nõude kuriteo toimepanija vastu tagasi lükata või selle üle otsustamisest keelduda?

Tsiviilhagi jäetakse läbi vaatamata eeskätt juhul, kui hagi ei vasta nõuetele, kui kriminaalmenetlus lõpetatakse või kui tehakse õigeksmõistev otsus, samuti kui olete jätnud tasumata riigilõivu (eeldusel, et see oli seaduse järgi kohustuslik). Kohus võib tsiviilhagi jätta läbi vaatamata, kui istungile mitte ilmunud kannatanu või tsiviilkostjata ei ole selle läbivaatamine võimalik. Ka süüdimõistva otsuse korral võidakse jätta tsiviilhagi läbi vaatamata.
Tsiviilhagi jäetakse rahuldamata, kui selle rahuldamise alus puudub.

Kas ma saan sellise otsuse edasi kaevata või kas mul on muid võimalusi nõuda kahju hüvitamist/heastamist?

Kui tsiviilhagi on jäetud läbi vaatamata, võite kahju hüvitamist taotleda tsiviilkohtus. Teil on õigus esitada esimese astme kohtulahendi peale apellatsioon ringkonnakohtusse.

Juhul kui kohus mõistab mulle välja kahjuhüvitise, siis kuidas saan ma tagada, et kohtuotsus pööratakse kuriteo toimepanija vastu täitmisele, ja millist abi võin ma selle tagamiseks saada?

Kui süüdimõistetu ei ole tasunud kohtuotsusega temalt välja mõistetud summat, on Teil õigus kohtuotsuse alusel pöörduda kohtutäituri poole, kes korraldab täitemenetluse.

Viimati uuendatud: 01/10/2020

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.